

Toespraak ‘Wij behoren de aarde toe’ – De Lier 14 maart 2010

Beste mensen,

Ecologie is een thema dat de laatste jaren hoog op de agenda staat. Niet alleen bij de politici en wetenschappers – denken we maar aan de top van Kopenhagen in december van vorig jaar – maar ook bij de brede publiek. De vele mogelijkheden om je huis, je vervoer, je eetgewoonten milieuvriendelijker te maken. Isolatie, zonnepanelen, energiezuinige condensatieketels... Op elk gebied komen we nu ‘ecologie’ tegen. En terecht. Blijkbaar is de wetenschap bij de mensen doorgedrongen dat we zelf deel uitmaken van de natuur en dat we er op een andere manier moeten mee omgaan dan tot nu toe het geval was. Onze aarde is een ruimteschip met beperkte hoeveelheid aan lucht, water, grondstoffen, vruchtbare aarde,... De natuur is niet langer het gebruiksvoorwerp dat we naar eigen goeddunken konden gebruiken, ontginnen, vervuilen... Steeds meer mensen zien de beperktheid en de kwetsbaarheid van de aarde en ze beseffen dat het al vijf voor twaalf is. Ecologie is geen luxe thema meer; het wordt meer een kwestie van overleven. Als we er niet in slagen om de opwarming van de aarde gemiddeld beneden de 2°C te houden dreigen er klimatologische evoluties te gebeuren die onomkeerbaar zijn en een verwoestend effect kunnen hebben op onze planeet. Verandering is nodig. We moeten bouwen aan een nieuwe toekomst. Zorgen dat onze planeet en dus wij zelf en de komende generaties kunnen overleven. ‘Wij behoren de aarde toe’ is een vaststelling die gegroeid is vanuit de contrastervaring van de vernietiging van onze aarde. Maar voor ons christenen is dit ook een bijbels visioen om naartoe te werken: als mensen zijn wij geroepen om de natuur te gebruiken in respect voor de natuur omdat wij er zelf deel van uitmaken.

De **evangelietekst** uit Marcus heeft het over de aarde die vanzelf vrucht voortbrengt. De boer zaait en dan groeit het zaad zonder dat hij precies weet hoe. Het is duidelijk dat de mensen toen de natuur op een andere manier dan wij bekeken: veel meer als iets waarvan ze afhankelijk waren voor hun opbrengsten overleven. Maar nu de westerse mens ontwaakt uit de illusie dat hij zomaar alles kan en mag doen met de natuur, wordt hij zich ook bewust dat hij ondanks al zijn kennis en macht ook afhankelijk is van die natuur.

Maar deze evangelietekst wil vooral iets vertellen over het Rijk Gods. Dat Rijk van vrede, van gerechtigheid, van liefde waar de relaties tussen God en mens, tussen de mensen onderling en tussen de mens en de natuur zich zullen afspelen volgens Gods droom. Iets wat wij misschien niet zullen meemaken, maar wat tegelijkertijd al begonnen is, als ontkiemend zaad. De boer doet zijn ding, doet moeite, bewerkt het land, zaait,... en dan gebeurt het zonder dat je het ziet. Uiteindelijk kan je oogsten... Het is een tekst die we ook op ons thema van ecologie kunnen toepassen. Want laat ons eerlijk zijn: ecologie als een goede

band van de mens met de aarde (Adam – de aardman) maakt deel uit van dat Rijk Gods. In het conciliair proces sprak men over zorg voor de schepping. Wij zijn Gods schepping, wij zijn deel van de natuur, van de aarde... Het is een visioen waar naar we op weg zijn, maar waaraan we nu dringender dan ooit moeten werken. Tegelijkertijd mogen we erop vertrouwen dat God meegaat, dat Hij ons de kracht geeft om opnieuw ‘deel te worden van de natuur’, om in harmonie met de natuur te leven zoals dit bedoeld is. Het Genesisverhaal is een dergelijk visioen: het gaat niet over het verleden maar over de bedoeling van de mens, natuur en God.

De vastencampagne van Broederlijk Delen geeft ons dit jaar de kans om stil te blijven staan bij onze relaties: met onszelf, met onze medemensen – ook met hen in het Zuiden - , met de natuur en met God. Vastentijd als een tijd om bewust in de dorheid van de woestijn te gaan staan, om daarna met nieuwe moed in de richting te gaan van het visioen, van het Rijk Gods... Herbronning. Herijking en actie. De band met je diepste zelf, met de anderen, met de natuur, met God opnieuw aanhalen.

Broederlijk Delen vraagt niet alleen solidariteit met de mensen in het Zuiden, maar vraagt ook om onze blik te verruimen en te leren van de mensen in het Zuiden. Andere culturen hebben andere gevoeligheden. In het hele debat over ecologie kan de **visie** en de **spiritualiteit van de inheemse gemeenschappen** van de Boliviaanse Andes ons inspireren. Deze mensen leven vanuit het kosmisch besef dat alles met alles te maken heeft, dat iedereen betrokken is en niemand geïsoleerd is binnen het geheel. Zij beschouwen alle dingen – de mens, de aarde, de dieren en heel de natuur – als met elkaar verbonden. Eenheid tussen tegengestelden is een kerngedachte in de Andesfilosofie. De wipalavlag visualiseert dit prachtig. Hoog hoort bij laag, warm bij koud, man bij vrouw,... harmonie is er, als beide tegengestelden aanwezig zijn én in evenwicht. Hun taak is het om te zorgen voor harmonie en evenwicht. Dit doen ze door wederkerigheid in de relaties tussen mensen te organiseren en te zorgen voor gelijkheid in de gemeenschap en voor evenwicht in de relatie met de aarde. Rituelen zijn voor hen de manier en het moment waarop het evenwicht telkens opnieuw wordt hersteld.

De aarde is voor hen de Pachamama. Zij mogen genieten van wat de aarde hen geeft, maar ze mogen ze niet beroven, ze mogen enkele nemen wat ze nodig hebben om te leven. In sommige rituelen vragen ze bv. de toelating om te oogsten,...

Deze Andesspiritualiteit is een uitdaging voor onze energie- en grondstoffenverslindende wereld. In onze Westerse cultuur zijn we de aarde steeds meer gaan zien als een voorwerp dat je onbeperkt mag gebruiken en manipuleren: niet om te leven, laat staan om te overleven, maar om een leven te hebben met veel comfort. Gelukkig is deze mentaliteit aan het veranderen omdat het duidelijk wordt dat deze levensstijl op termijn dodelijk is voor de hele

planeet , voor de komende generaties. We moeten terug naar respect voor de natuur, naar een evenwicht, naar een visie waarin wij zelf deel uitmaken van de natuur. We moeten naar een cultuur van het genoeg. Deze campagne kan ons daarbij helpen.

En dan hebben we het **concrete verhaal van Samuel**, een kleine boer uit de Andeshoogvlakte in Bolivia. In de Andeshoogvlakte aan landbouw doen is op zich al niet gemakkelijk. Maar door de opwarming van de aarde regende het steeds minder. Daardoor verminderde de oogst dramatisch. Er was onvoldoende eten! Maar gelukkig bleef boer Samuel niet bij de pakken zitten. Met de steun van Equipo Kallpa, een partnerorganisatie van Broederlijk Delen, leerde boer Samuel hoe hij water kon opvangen en zijn velden kon bevoeien. Nu heeft hij voldoende opbrengst om zichzelf en zijn familie te voeden. En hij leerde ook om op een duurzame manier aan landbouw te doen. Hij doet aan terrasbouw zodat de vruchtbare bodem bij een hevige regenbui niet alles weg zou spoelen. Op die manier kan het water ook beter doordringen in de grond. Hij plant ook inheemse struiken en planten om erosie tegen te gaan.

Samuel getuigt: ‘We zijn nu minder afhankelijk van de regen. We kunnen vroeger zaaien en zelfs twee keer per jaar oogsten. Het levert voldoende voedsel op voor onze familie van 24 personen. De overschotten verkopen we op de markt.’

Samuel is een voorbeeld van mensen in het Zuiden die hun eigen plannen realiseren om hun voedselproductie en milieu te beschermen. Daarom verdient hij volgens ons de Nobelprijs voor Duurzame Ontwikkeling. Vandaar onze actie ‘Nomineer Samuel voor de Nobelprijs voor Duurzame Ontwikkeling’ Maar deze actie is natuurlijk meer dan een hommage aan het talent van Samuel en via hem van de andere mensen in het Zuiden. Want de klimaatopwarming waarvan de mensen nu de negatieve gevolgen dragen – droogtes, overstromingen, onvoorspelbare weersveranderingen,... - hebben zij niet veroorzaakt. Onze westerse levensstijl heeft het evenwicht in de natuur grondig verstoort. Het is juist onze industrialisering die de opwarming van de aarde heeft veroorzaakt: de broeikasgassen, CO2 uitstoot,...

Daarom is onze actie Nomineer Samuel ook een online petitie: een eisenpakket gericht aan de politici in België en in Europa. Voor ons kan het niet dat de opwarming van de aarde veroorzaakt door de westerse levensstijl de allerarmsten in het Zuiden het hardst treft. Dat is niet rechtvaardig. Als opvolger van de top in Kopenhagen waar in feite niets bindend uit de bus is gekomen, vragen we daarom een rechtvaardig klimaatakkoord. Dat betekent vijf zaken:

1. Landen in het Zuiden hebben het recht op duurzame ontwikkeling
2. De gemiddelde temperatuur mag de 2°C niet overschrijden
3. een reductie van 40% van de uitstoot van broeikasgassen door rijke landen in 2020 en 80-90% tegen 2050

- 4. de rijke geïndustrialiseerde landen moeten arme landen steunen met geld en groene technologie zodat ze zich kunnen aanpassen aan de gevolgen van de klimaatopwarming**
5. Het bereikte akkoord moet bindend en afdwingbaar zijn.

Via deze online petitie proberen we druk uit te oefenen op de beleidsmakers zodat zij beslissingen nemen die de toekomst van de mensen in het Zuiden veilig stellen.

Door zelf solidair te zijn met de mensen in het Zuiden, door onze eigen ecologische voetafdruk te verminderen – voor het Zuiden, onszelf en de komende generaties – en door op macrovlak op te komen voor een rechtvaardig klimaatakkoord werken wij als christenen mee aan Rijk Gods, en meer bepaald aan het ecologische aspect ervan.

En we hopen dat zoveel mogelijk mensen onze petitie zullen ondertekenen zodat we aan de politici een duidelijk signaal kunnen geven. Surf naar www.nomineersamuel.be en onderteken deze petitie.

Volgende week zien we dat de tijd dringt en krijgen we concrete tips om het een en ander te veranderen. Ik wens u nog een gezegende vastentijd toe!
Amen.

Karel Ceule